

## ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU NAUKI I TECHNIKI

z dnia 14 października 1967 r.

## w sprawie zasad organizacji i zakresu działania służb technicznych w dziedzinie wynalazczości.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156) oraz § 5 ust. 2 uchwały nr 74 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie zasad organizowania, kierowania i koordynacji spraw wynalazczości, rozpowszechniania projektów wynalazczych oraz zasad wynagradzania i finansowania w zakresie wynalazczości (Monitor Polski z 1963 r. Nr 18, poz. 100 i z 1967 r. Nr 33, poz. 154), w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Zasady organizacji i zakres działania służb technicznych (służb równorzędnych lub służb organizacyjnych) w dziedzinie wynalazczości i ochrony interesów państwowych w zakresie projektów wynalazczych określają wytyczne stanowiące załącznik do zarządzenia.

§ 2. 1. Ministrowie (kierownicy urzędów centralnych):

- 1) dokonają szczegółowego podziału zadań i obowiązków w zakresie wynalazczości pomiędzy ministerstwo i zgrupowane w resorcie zjednoczenia, z uwzględnieniem spe-

cyfiki, potrzeby i warunków działalności tych jednostek oraz odpowiednio do zakresu ich działania,

- 2) dostosują organizację spraw wynalazczości do postanowień wytycznych, o których mowa w § 1, oraz określają zasady współpracy komórek organizacyjnych w podległych im jednostkach ze służbami technicznymi w dziedzinie wynalazczości,

2. Dostosowanie organizacji i zakresu działania służb technicznych zostanie przeprowadzone z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz. 397).

§ 3. Traci moc zarządzenie Przewodniczącego Komitetu do Spraw Techniki z dnia 10 czerwca 1963 r. w sprawie zasad organizacji i zakresu działania służb technicznych w dziedzinie wynalazczości (Monitor Polski Nr 53, poz. 268).

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Komitetu Nauki i Techniki: E. Szyr  
Wiceprezes Rady Ministrów

Załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki z dnia 14 października 1967 r. (poz. 231).

## WYTYCZNE W SPRAWIE ZASAD ORGANIZACJI I ZAKRESU DZIAŁANIA SŁUŻB TECHNICZNYCH W DZIEDZINIE WYNALAZCZOŚCI I OCHRONY INTERESÓW PAŃSTWOWYCH W ZAKRESIE PROJEKTÓW WYNALAZCZYCH

§ 1. 1. Do zakresu działania przedsiębiorstw należy — w zależności od przedmiotu ich działania — rozwijanie wśród załogi inicjatywy wynalazczej, udzielanie osobom pracującym nad projektami wynalazczymi pomocy i opieki, wprowadzanie do produkcji przyjętych do zastosowania projektów wynalazczych oraz zabezpieczanie interesów przedsiębiorstwa i twórców pracowniczych projektów wynalazczych w zakresie ochrony ich praw.

2. Do przedsiębiorstw należy w szczególności:

- 1) organizowanie i sprawowanie opieki nad ruchem wynalazczym, jego propagowanie i rozwijanie wśród całej za-

łogi, zwłaszcza w drodze opracowywania i podawania do wiadomości najbardziej aktualnej — z punktu widzenia rozwoju techniki i produkcji — tematyki wynalazczej, na której ze względu na potrzeby i przyjęte zadania techniczno-produkcyjne oraz kierunki rozwoju (rekonstrukcji) powinna się skupiać uwaga i inicjatywa pracowników przedsiębiorstwa; współpraca ze związkami zawodowymi i stowarzyszeniami naukowo-technicznymi w zakresie: sprawowania opieki i udzielania pomocy klubom techniki i racjonalizacji, naukowym i technicznym organizacjom społecznym, stawiania wniosków i ułatwiania spraw dotyczących odznaczeń i wyróżnień

- twórców projektów wynalazczych, organizowania konkursów, wystaw i przeglądów projektów wynalazczych;
- 2) udzielanie twórcom projektów wynalazczych pomocy fachowej przez porady, dostarczanie materiałów dokumentacyjnych i informacyjnych dotyczących m. in. opracowań zawartych w literaturze naukowo-technicznej i patentowej, pomocy warsztatowej itp. przy opracowywaniu projektów wynalazczych, przeprowadzaniu prób i doświadczeń, jak również określanie i zapewnianie na te cele niezbędnych środków;
  - 3) powoływanie brygad racjonalizatorskich spośród pracowników własnych przedsiębiorstwa oraz w razie potrzeby także pracowników innych zakładów pracy, w tym jednostek naukowych i naukowo-technicznych, w celu rozwiązywania ważnych dla gospodarki narodowej zagadnień technicznych oraz udzielanie tym brygadam pomocy niezbędnej w realizacji podjętych zadań;
  - 4) prowadzenie ewidencji wynalazków krajowych i zagranicznych z zakresu specjalności produkcyjnej i technicznej przedsiębiorstwa oraz śledzenie, na podstawie krajowej i zagranicznej informacji naukowo-technicznej i patentowej, stanu i kierunków rozwojowych techniki światowej w dziedzinie działalności przedsiębiorstwa oraz aktualnego zakresu jej ochrony prawnej; porównywanie własnych zamierzeń w zakresie postępu technicznego, produkcji i eksportu z uzyskanymi w ten sposób informacjami; wykorzystywanie tych informacji przy opracowywaniu założeń do podejmowanych prac badawczych, projektowych i konstrukcyjnych oraz założeń do perspektywicznych planów rozwoju techniki i produkcji przedsiębiorstwa, a także planów rozwoju eksportu i zakupu zagranicznych licencji; organizowanie przedsięwzięć mających na celu pełne wykorzystanie przodujących osiągnięć technicznych (krajowych i zagranicznych) i zapobieganie naruszeniu obcych praw z patentów;
  - 5) analizowanie prac techniczno-rozwojowych prowadzonych w komórkach technicznych przedsiębiorstwa oraz projektów wynalazczych zgłaszanych przez własną załogę w celu wczesnego ujawnienia zaistniałych zagrożeń patentowych i rozwiązań posiadających cechy wynalazku lub wzoru użytkowego oraz zgłaszanie ich do Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dla opatentowania bądź zarejestrowania lub zastrzeżenia we właściwym terminie prawa pierwszeństwa do uzyskania patentu lub rejestracji wzoru użytkowego; zapobieganie przedwczesnemu podawaniu wyników prowadzonych prac do publicznej wiadomości w sposób, który może powodować utratę cech nowości wynalazku lub wzoru użytkowego oraz uniemożliwić uzyskanie ochrony prawnej w kraju lub za granicą;
  - 6) dokonywanie analizy technicznej własnych wynalazków i wzorów użytkowych z punktu widzenia ich zdolności patentowej lub rejestrowej w świetle przepisów obowiązujących w innych krajach, a także przeprowadzanie analiz struktury oraz sytuacji gospodarczej i technicznej w innych krajach w celu prawidłowego wyboru wynalazków i wzorów użytkowych do ochrony w tych krajach; wczesne przedkładanie jednostce nadrzędnej uzasadnionych wniosków w tej sprawie dla umożliwienia dokonania wszystkich czynności z tym związanych w terminach określonych stosownymi umowami międzynarodowymi;
  - 7) analizowanie i ocenianie projektów wynalazczych, wydawanie decyzji w sprawie przyjęcia ich do stosowania oraz wykonywanie czynności zmierzających do pełnego rozpowszechniania projektów wynalazczych nadających się do zastosowania w innych pokrewnych przedsiębiorstwach i branżach;
  - 8) zapewnianie niezbędnych środków przez wprowadzanie do planów techniczno-ekonomicznych wszystkich zakwalifikowanych do realizacji projektów wynalazczych, opracowywanie i prowadzenie kontroli realizacji harmonogramów prac wdrożeniowych dotyczących projektów objętych planami; organizowanie oraz prowadzenie badań i prób związanych z realizacją projektów wynalazczych;
  - 9) dokonywanie oceny efektywności technicznej i ekonomicznej stosowanych projektów; ustalanie wynagrodzeń i dokonywanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, wypłat na rzecz twórców i osób udzielających im pomocy oraz nagród za przyspieszenie zastosowania i współudział w realizacji projektów, a także za przyczynienie się do ich rozpowszechniania; kontrolowanie dotrzymywania obowiązujących terminów wypłacania twórcom wynagrodzenia i dotrzymywania obowiązku wypłacania twórcom należnych im odsetek w razie przeterminowania wypłaty wynagrodzenia;
  - 10) badanie i opiniowanie — w zakresie działalności przedsiębiorstwa — krajowych i zagranicznych wynalazków i wzorów użytkowych wyłożonych przez Urząd Patentowy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do publicznego wglądu oraz zgłaszanie zastrzeżeń i sprzeciwów dotyczących ich opatentowania albo zarejestrowania;
  - 11) występowanie w uzasadnionych wypadkach z wnioskami o przyznanie prawa do stosowania wynalazku na zasadach art. 44 ust. 1 lub art. 72 ustawy — Prawo wynalazcze (Dz. U. z 1962 r. Nr 33, poz. 156), o ustanowienie licencji przymusowej na wykonywanie wynalazku, unieważnienie udzielonego patentu bądź wyłączenie praw z patentu na rzecz Państwa;
  - 12) przeprowadzanie okresowych analiz dotyczących stanu rozwoju wynalazczości i wykorzystania projektów wynalazczych w przedsiębiorstwie, efektów uzyskanych dzięki ich zastosowaniu oraz wynagrodzeń wypłaconych twórcom, a także analizowanie stanu ochrony patentowej w zakresie działalności przedsiębiorstwa i celowości techniczno-ekonomicznej utrzymywania ochrony za granicą wynalazków i wzorów użytkowych przedsiębiorstwa;
  - 13) prowadzenie ewidencji projektów wynalazczych zgłoszonych przez własną załogę, jak również projektów otrzymanych z innych jednostek; w ewidencji tej należy obok niezbędnych danych, charakteryzujących wartość techniczną i ekonomiczną projektu wynalazczego, jego przydatność dla gospodarki narodowej oraz decyzji co do umieszczenia go w planie, wykazywać również daty i wyniki przeprowadzonych kontroli przebiegu realizacji projektów oraz adnotacje dotyczące wypłat wynagrodzeń za rozpowszechnianie projektów itp.
3. 1) Projekty wynalazcze, które mogą być zastosowane w więcej niż jednym przedsiębiorstwie, powinny być przekazywane do jednostki nadrzędnej oraz do innych jednostek organizacyjnych, w których przewidywane jest zastosowanie tych projektów w drodze rozpowszechniania, wraz z informacją zawierającą:
    - a) nazwę i adres jednostki posiadającej dokumentację techniczną, z bliższym określeniem zakresu i szczegółowości tej dokumentacji,
    - b) proponowany zakres rozpowszechniania projektu,
    - c) dane o wartości efektów technicznych i ekonomicznych, uzyskanych (bądź przewidywanych) w pierwszej jednostce stosującej projekt,
    - d) wskazanie ewentualnych możliwości w zakresie współudziału przedsiębiorstwa w realizacji rozpowszechnianego projektu,
    - e) datę zastosowania projektu,
    - f) ewentualnie inne dane.
  - 2) Projekty wynalazcze, które mogą znaleźć zastosowanie w wielu gałęziach produkcji, jak również projekty, któ-

rych realizacja wymaga współdziałania przedsiębiorstw podległych różnym zjednoczeniom, przekazywane są do ministerstw za pośrednictwem nadzorującego zjednoczenia, ewentualnie bezpośrednio wraz z informacją, o której mowa w pkt 1.

§ 2. 1. Do zakresu działania jednostek organizacyjnych wykonujących prace naukowe, naukowo-badawcze oraz projektowe, konstrukcyjne i technologiczne (placówki naukowe szkół wyższych i Polskiej Akademii Nauk, instytuty naukowo-badawcze, biura projektowe, konstrukcyjne i technologiczne, centralne laboratoria itp.) należy:

- 1) stwarzanie warunków sprzyjających powstawaniu i rozwijaniu inicjatywy wynalazczej wśród kadry naukowej i inżyniersko-technicznej oraz podejmowanie działalności w celu zabezpieczenia w kraju i za granicą ochrony prawnej własnym oryginalnym rozwiązaniem technicznym, posiadającym zdolność patentową lub rejestrową;
- 2) inicjowanie pełnego i praktycznego wykorzystania w gospodarce narodowej i ewentualnie za granicą projektów wynalazczych opracowanych w jednostce, a także prowadzenie prac mających na celu unikanie kolizji we własnych opracowaniach z opracowaniami chronionymi prawem wyłączności i udzielanie w zakresie swej właściwości potrzebnej pomocy innym jednostkom organizacyjnym w sprawach związanych z opracowywaniem projektów wynalazczych, ich oceną techniczno-ekonomiczną, stawianiem wniosków co do możliwości i zakresu ich zastosowania w gospodarce narodowej itp.

2. Do zakresu działania jednostek organizacyjnych, o których mowa w ust. 1, należy w szczególności:

- 1) kompletowanie — w zakresie zagadnień dotyczących działalności jednostki — zbiorów krajowych i zagranicznych opisów patentowych, prowadzenie tematycznych kartotek oraz udostępnianie ich wszystkim zainteresowanym pracownikom w związku z podejmowanymi i prowadzonymi przez nich pracami;
- 2) badanie stanu i kierunków rozwoju techniki oraz zakresu zapewnienia ochrony prawnej nowych rozwiązań w oparciu o literaturę naukowo-techniczną i literaturę patentową w celu przygotowania materiałów do planów prac naukowo-badawczych, projektowych i konstrukcyjnych, jak również w celu wytyczenia prawidłowych kierunków ich prowadzenia, zapewnienia w miarę możliwości wysokiego poziomu i oryginalności wyników tych prac, maksymalnego uwzględnienia bądź wykorzystania w nich przodujących osiągnięć krajowych i zagranicznych, a jednocześnie w celu uniknięcia zbędnego opracowywania znanych już rozwiązań i zapobiegania wchodzenia w kolizję z obcymi prawami wyłączności, oraz opracowywanie założeń do rozpoczynanych prac;
- 3) bieżące śledzenie w literaturze patentowej informacji dotyczącej tematów prowadzonych w danej jednostce prac i zastosowanych w nich nowych rozwiązań w celu uniknięcia ewentualnych naruszeń obcych praw wyłączności obowiązujących na terenie Polski i krajów zamierzonego wykorzystania tej pracy, a także dla odpowiednio wczesnego zgłaszania własnych rozwiązań posiadających zdolność patentową lub rejestrową; zgłaszanie tych rozwiązań w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w celu opatentowania lub zarejestrowania albo zastrzeżenia prawa pierwszeństwa dla uzyskania patentu lub rejestracji wzoru użytkowego;
- 4) przeprowadzanie analizy technicznej opracowywanych w jednostce wynalazków i wzorów użytkowych oraz ich zdolności patentowej lub rejestracji w świetle przepisów obowiązujących w innych krajach na tle struktury oraz sytuacji gospodarczej i technicznej tych krajów w celu prawidłowego wyboru wynalazków i wzorów użytkowych

do ochrony za granicą oraz wczesne przedstawianie jednostce nadrzędnej uzasadnionych wniosków w tej sprawie, umożliwiające dokonanie wszelkich czynności z tym związanych w terminach określonych umowami między-narodowymi, a także opiniowanie, na zlecenie jednostek nadrzędnych, wniosków przedkładanych w tej sprawie przez przedsiębiorstwa produkcyjne;

- 5) zapobieganie przedwczesnemu podawaniu do publicznej wiadomości prowadzonych prac i ujawnianiu szczegółów dotyczących uzyskanych rozwiązań — przed uprzednim zapewnieniem im ochrony prawnej;
- 6) załączanie do zakończonych prac, przed ich przekazaniem do praktycznego wykorzystania w gospodarce narodowej, oceny stopnia oryginalności i czystości patentowej zastosowanych w nich rozwiązań;
- 7) organizowanie i prowadzenie badań rozwiązań technicznych stanowiących przedmiot własnych projektów wynalazczych, sporządzanie opinii co do możliwości i zakresu stosowania własnych i dokonanych w danej branży wynalazków i wzorów użytkowych oraz inicjowanie ich wykorzystania w gospodarce narodowej, a w szczególności inicjowanie włączania ich realizacji do odpowiednich planów gospodarczych właściwych jednostek, występowanie w ustalonym trybie do przedsiębiorstwa upoważnionego przez Ministra Handlu Zagranicznego z wnioskami w sprawie podjęcia działalności zmierzającej do sprzedaży za granicą licencji na stosowanie wynalazku lub wzoru użytkowego albo sprzedaży za granicą praw z patentu na wynalazek lub praw z rejestracji wzoru użytkowego;
- 8) badanie i opiniowanie — w zakresie zagadnień będących przedmiotem działalności i zainteresowania jednostki — krajowych i zagranicznych wynalazków i wzorów użytkowych wyłożonych do publicznego wglądu przez Urząd Patentowy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz zgłaszanie zastrzeżeń i sprzeciwów dotyczących ich opatentowania lub rejestrowania;
- 9) przeprowadzanie okresowych analiz dotyczących stanu rozwoju wynalazczości i wykorzystania projektów wynalazczych dokonanych w jednostce, efektów uzyskanych z tego tytułu i wynagrodzeń wypłaconych twórcom projektów wynalazczych, a także analiz sytuacji patentowej w dziedzinie działalności jednostki i opłacalności utrzymywania ochrony własnych wynalazków za granicą;
- 10) udzielanie niezbędnej pomocy twórcom projektów wynalazczych przy przeprowadzaniu rozważań patentowych, opracowywaniu, próbach, badaniu i realizacji projektów wynalazczych, przygotowywaniu dokumentacji technicznej i dokumentacji związanej z ubieganiem się o ochronę tych projektów w kraju i za granicą oraz uwzględnianie przy ocenie dorobku naukowego i technicznego pracowników jednostki opracowanych i opatentowanych przez nich wynalazków;
- 11) ewidencjonowanie i organizowanie oceny projektów wynalazczych zgłoszonych jednostce oraz przekazywanie tych projektów właściwym jednostkom nadrzędnym w celu podjęcia decyzji o ich realizacji lub zastosowaniu w jednostkach odpowiednich ze względu na przedmiot projektów wynalazczych.

§ 3. 1. Do zakresu działania jednostek organizacyjnych bezpośrednio nadrzędnych nad przedsiębiorstwami, placówkami naukowymi i jednostkami naukowo-badawczymi (zjednoczeń, ministerstw itp.) w zależności od przedmiotu ich działania należy organizowanie, kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie spraw rozwoju wynalazczości oraz ochrony interesów państwowych w zakresie reprezentowanej branży (grup branż), a gdy zjednoczenie jest wiodące — również w zakresie nie zgrupowanych jednostek organizacyjnych objętych porozumieniem branżowym zgodnie z zasięgiem i zakresem porozumienia.

2. Do jednostek, o których mowa w ust. 1, należy w szczególności:

- 1) opracowywanie i podawanie do wiadomości zgrupowanych przedsiębiorstw oraz podporządkowanych, jak również współdziałających jednostek organizacyjnych (instytutów, centralne laboratoria, biura konstrukcyjne, projektowe, technologiczne itp.) tematyki wynalazczej dotyczącej branży z określeniem potrzeb i kierunków, na jakich powinna się skupiać uwaga i inicjatywa załóg;
- 2) nadzór nad:
  - a) prawidłowym dokumentowaniem zgłaszanych przez podporządkowane jednostki organizacyjne wynalazków, wzorów użytkowych i projektów racjonalizatorskich,
  - b) należyтым zorganizowaniem opieki i pomocy udzielanej inicjatywie wynalazczej,
  - c) realizacją wprowadzenia projektów wynalazczych do produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem projektów nadających się do rozpowszechnienia,
  - d) stosowaniem przepisów z zakresu wynalazczości, a w szczególności kontrola prawidłowości obliczania i terminowości wypłacania wynagrodzeń należnych twórcom projektów wynalazczych;
- 3) ocena, wybór i wprowadzanie do planów resortowych i branżowych przewidzianych do realizacji ważniejszych projektów wynalazczych oraz w razie potrzeby planowe zapewnianie środków finansowych i materiałowych na ich realizację; dopilnowywanie wprowadzania projektów wynalazczych do planów nadzorowanych jednostek organizacyjnych oraz kontrola przebiegu wykonania tych planów;
- 4) rozpatrywanie i ocena przydatności zgłoszonych w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wynalazków i wzorów użytkowych i podanych przez ten urząd do wiadomości publicznej; kontrola terminowości zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych do Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dokonywanych przez przedsiębiorstwa zgrupowane oraz stawianie wniosków w zakresie kierunków, programów i tematyki prac branżowych instytutów naukowo-badawczych, laboratoriów, biur projektowych i konstrukcyjnych;
- 5) opiniowanie i wnoszenie ewentualnych zastrzeżeń w sprawach dotyczących udzielania patentów na wynalazki krajowe i zagraniczne w kraju oraz opiniowanie i stawianie wniosków w sprawach opatentowania wynalazków krajowych za granicą;
- 6) rozpowszechnianie wynalazków, wzorów użytkowych i projektów racjonalizatorskich, koordynowanie spraw związanych z ich wykorzystaniem, oraz wymiana doświadczeń i osiągnięć w branży i w branżach pokrewnych;
- 7) udzielanie i organizowanie pomocy przy przeprowadzaniu badań, prób i realizacji projektów wynalazczych ważnych dla branży, a w szczególności projektów otrzymywanych z jednostek zaplecza naukowo-badawczego oraz projektów wynalazczych, których wartości techniczno-ekonomiczne stwarzają realne przesłanki do korzystnej sprzedaży za granicą praw z patentu lub licencji na ich stosowanie albo których zastosowanie w produkcji stworzy warunki do rozwoju korzystnego eksportu wyrobów przemysłowych;
- 8) orzekanie w toku instancji w sprawie przyjęcia lub odmowy przyjęcia projektu do stosowania oraz w sprawach wynagrodzenia dla twórców projektów wynalazczych;
- 9) analizowanie rozwoju wynalazczości w branży (grupie branż), zwłaszcza w powiązaniu z zadaniami planów techniczno-ekonomicznych przedsiębiorstw, z uwzględnieniem oceny celowości i realności wysuwanych tematów (kierunków), formułowanie zadań planowych i analiza realizowania nakładów na wynalazczość, analiza ich efektywności i opłacalności ekonomicznej oraz zapewnienie ochrony prawnej — na podstawie obowiązujących sprawozdań, działalności kontrolnej itp.;
- 10) organizowanie i współdziałanie w organizowaniu szkolenia w zakresie wynalazczości i ochrony patentowej, branżowych wystaw, pokazów, odczytów, pogadek, konkursów, wydawnictw itp., mających na celu popularyzację ruchu wynalazczego i pełne wykorzystanie projektów wynalazczych;
- 11) systematyczne prowadzenie instruktażu dla pracowników komórek wynalazczości podległych jednostek organizacyjnych oraz organizowanie spotkań i narad w celu wymiany doświadczeń i upowszechnienia najskuteczniejszych form i metod działalności w zakresie rozwijania ruchu wynalazczego i zabezpieczenia interesów państwowych w dziedzinie wynalazczości, produkcji, eksportu itp.;
- 12) prowadzenie ewidencji ważniejszych projektów wynalazczych krajowych i zagranicznych oraz ocenianie przydatności i ustalanie możliwości oraz zakresu ich stosowania ze szczególnym uwzględnieniem projektów wynalazczych otrzymywanych z jednostek zaplecza naukowo-badawczego, wykorzystywanie ewidencji przy opracowywaniu okresowych i perspektywicznych planów zjednoczeń i ministerstw dotyczących ich działalności technicznej i produkcyjnej, a w szczególności planów prac naukowo-badawczych, projektowych i konstrukcyjnych, planów zakupu licencji zagranicznych i planów nowych uruchomień oraz ustalanie w planach ministerstw, zjednoczeń i podległych jednostek organizacyjnych odpowiednich zadań i środków niezbędnych do realizacji tych projektów oraz prowadzenie bieżącej kontroli wykonania tych planów;
- 13) zgłaszanie wniosków dotyczących ochrony krajowych wynalazków i wzorów użytkowych za granicą oraz:
  - a) prowadzenie rejestru wynalazków i wzorów użytkowych zgłaszanych do ochrony i chronionych za granicą przez podległe jednostki,
  - b) kontrolowanie odpowiedniego wykorzystania przez podległe jednostki posiadanych przez nie za granicą praw wyłączności oraz dokonywanie analiz celowości dalszego utrzymywania tych praw,
  - c) prowadzenie ewidencji kosztów poniesionych w związku z ubieganiem się przez podległe jednostki o uzyskanie praw wyłączności za granicą, związanych z utrzymywaniem tych praw, oraz prowadzenie ewidencji osiągniętych z tego powodu korzyści lub poniesionych strat z tytułu naruszenia w kraju lub za granicą obcych praw wyłączności — z uwzględnieniem danych otrzymywanych z właściwych jednostek resortu handlu zagranicznego;
- 14) organizowanie i udzielanie pomocy podległym jednostkom:
  - a) w rozeznaniu aktualnego ustawodawstwa patentowego i ustawodawstwa dotyczącego ochrony własności przemysłowej w krajach będących przedmiotem zainteresowania podległych jednostek oraz w dokonywaniu ustaleń patentowych w zagranicznych urzędach patentowych,
  - b) w zbieraniu informacji o naruszeniu przez firmy zagraniczne praw wynikających z posiadania za granicą własnych patentów, w reprezentowaniu interesów branży i resortu w dochodzeniu strat wynikłych z tego tytułu oraz udzielanie pomocy we wszystkich sprawach spornych (nie regulowanych odrębnymi przepisami) w zakresie wynalazków i wzorów użytkowych za granicą,

- c) w zagadnieniach prawnych i wszelkich sprawach spornych dotyczących wynalazków i wzorów użytkowych w kraju,
  - d) w wyborze wynalazków i wzorów użytkowych do patentowania lub rejestrowania za granicą, oraz w ustalaniu krajów, na które należy rozciągnąć ich ochronę, a także w opracowywaniu zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych do opatentowania lub zarejestrowania w kraju i za granicą,
  - e) w innych sprawach, w których jednostka nadrzędna uzna, iż udzielenie pomocy jest niezbędne;
- 15) w zjednoczeniach — opiniowanie wniosków podległych jednostek organizacyjnych lub stawianie wniosków (a w ministerstwach — podejmowanie decyzji) w sprawach wystąpień o ustanowienie licencji przymusowej, o wyłączenie na rzecz Państwa praw z patentu na wynalazek nie stanowiący własności Państwa oraz o unieważnienie patentu;
- 16) organizowanie kontroli i sprawowanie nadzoru nad prawidłowym gromadzeniem zbiorów i wykorzystaniem literatury patentowej w podległych jednostkach organizacyjnych, a w szczególności wykorzystanie jej w planowaniu i realizacji zadań postępu technicznego, w prowadzonych pracach naukowych, naukowo-badawczych, projektowych i konstrukcyjnych, a także w prowadzonej działalności eksportowej, organizowanie i nadzór nad badaniem przez te jednostki zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych wyłożonych w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz prawidłowością nadsyłanych do nich zastrzeżeń i sprzeciwów,
- 17) organizowanie i prowadzenie spraw rozpowszechniania projektów wynalazczych mogących znaleźć zastosowanie w innych jednostkach organizacyjnych branży lub resortu, kontrola stosowania tych projektów w podporządkowanych jednostkach, a w szczególności określenie i kontrola branż i jednostek obowiązanych do zastosowania bądź dokonania oceny możliwości ich zastosowania, kontrolowanie prawidłowości wykorzystania przez podległe jednostki projektów otrzymywanych do zastosowania w drodze rozpowszechniania oraz terminowego wypłacania należnego wynagrodzenia twórcom i nagród osobom, które udzielały pomocy w realizacji projektów bądź przyczyniły się do rozpowszechniania stosowania tych projektów,
- 18) opracowywanie metodycznych instrukcji dotyczących organizacji pracy i trybu postępowania w poszczególnych sprawach wchodzących w zakres ochrony interesów państwowych w dziedzinie wynalazków i wzorów użytkowych (np. rodzaju i sposobu prowadzenia kartotek i zakładowych zbiorów opisów patentowych, dokumentowania wniosków o udzielenie licencji przymusowej, trybu postępowania przy prowadzeniu badań patentowych za granicą lub kupowaniu zagranicznych patentów i licencji itp.) oraz koordynowanie prac z tego zakresu prowadzonych w podległych jednostkach organizacyjnych,
- 19) dokonywanie okresowych i systematycznych analiz stanu ochrony działalności naukowo-technicznej, produkcyjnej i eksportowej na tle ujawnionych w zgłoszeniach patentowych tendencji występujących za granicą w poszczególnych dziedzinach techniki.

§ 4. Do jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 3 ust. 1, należy w ramach porozumień gospodarczych określonych w uchwałach nr 116 Rady Ministrów z dnia 14 maja 1965 r. o współpracy i koordynacji gospodarczej (Monitor Polski Nr 33, poz. 178) również:

- 1) powoływanie ośrodków lub komórek informacji i studiów patentowych, w których zatrudnieni rzecznicy patentowi będą działali na rzecz wszystkich uczestników porozumienia w dziedzinie: ochrony patentowej, popula-

- ryzacji i rozpowszechniania projektów wynalazczych, przygotowywania analiz i badań patentowych dla biur konstrukcyjnych i projektowych oraz dla celów eksportu, udzielania pomocy fachowej zgrupowanym zakładom w sprawach wynalazczości itp.; zadaniem tych ośrodków lub komórek jest również studiowanie materiałów dotyczących rozwoju techniki w zakresie branży w kraju i za granicą w celu informowania uczestników porozumienia i udostępnianie materiałów o wynalazkach i najnowszych osiągnięciach technicznych;
- 2) tworzenie wspólnych zespołów do oceny i badań możliwości pełnego wykorzystania w branży projektów wynalazczych, ustalania zasad dotyczących pomocy w opracowaniu dla nich dokumentacji, form akwizycji za granicą itp.; zespoły winny również analizować i przedstawiać do wykorzystania te projekty wynalazcze, które mogą znaleźć zastosowanie w ramach planowanej bądź przeprowadzanej rekonstrukcji całej branży lub rekonstrukcji poszczególnych jednostek będących uczestnikami porozumienia; dotyczy to zwłaszcza tych projektów wynalazczych, które mogą być wdrożone do stosowanych bądź projektowanych do zastosowania procesów technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych; w zawieranych porozumieniach ogólnobranżowych i terenowo-branżowych należy przewidzieć zobowiązania dotyczące organizowania wspólnych wystaw i giełd projektów wynalazczych, wymiany doświadczeń w zakresie metod rozwoju wynalazczości itp.; zjednoczenia wiodące mogą wyznaczać właściwe jednostki do wykonywania funkcji wiodących w realizacji projektów wynalazczych, wymagającej współpracy między poszczególnymi zakładami.

§ 5. 1. Do zakresu działania ministerstw, jako naczelnych organów administracji państwowej, należy — w zależności od przedmiotu ich działania — ogólny nadzór nad sprawami rozwoju wynalazczości w resorcie oraz organizacja pomocy i opieki nad tym rozwojem.

2. Do ministerstw należy w szczególności:

- 1) wydawanie wytycznych w sprawach rozwoju ruchu wynalazczości w resorcie oraz ustalanie głównych problemów i zagadnień lub tematyki wynalazczej o znaczeniu międzybranżowym i ogólnoresortowym;
- 2) dokonywanie okresowych i systematycznych analiz stanu zapewnienia ochrony prawnej projektów wynalazczych w resorcie, a w szczególności w zakresie dokonywania przez podległe jednostki organizacyjne zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych w celu uzyskania ochrony;
- 3) ustalanie wykazów projektów wynalazczych o znaczeniu międzybranżowym i ogólnoresortowym, ustalanie w planach resortowych odpowiednich zadań i środków przeznaczonych na realizację oraz kontrola realizacji tych planów;
- 4) kontrola realizacji projektów, o których mowa w pkt 3, i ich zastosowania w produkcji oraz ogólna analiza i ocena zgłaszania i realizacji projektów wynalazczych, jak również efektywności ekonomicznej ich wykorzystania,
- 5) opieka i organizowanie pomocy przy przeprowadzaniu badań i prób oraz przy realizacji projektów wynalazczych o znaczeniu międzybranżowym i ogólnoresortowym;
- 6) ustalanie wytycznych w sprawie rozpowszechniania projektów wynalazczych o znaczeniu międzybranżowym i ogólnoresortowym oraz rozpowszechnianie takich projektów wynalazczych mogących mieć zastosowanie w podporządkowanych jednostkach organizacyjnych, a także zawiadamianie i przekazywanie do Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ważniejszych projektów racjonalizatorskich mogących mieć zastosowanie międzyresortowe;

- 7) orzekanie w toku instancji w sprawie przyjęcia lub odmowy przyjęcia projektu wynalazczego do stosowania oraz w sprawach ustalania wysokości wynagrodzenia dla twórców projektów;
- 8) doraźna kontrola prawidłowości i terminowości obliczania oraz wypłacania wynagrodzeń przyznanych twórcom projektów wynalazczych;
- 9) kontrola stosowania przepisów z zakresu wynalazczości;
- 10) uwzględnianie w programach szkolenia zawodowego i doskonalenia kadr w resorcie tematyki wynalazczości i ochrony patentowej oraz organizowanie różnych form szkolenia w tym zakresie;
- 11) zapewnienie sprawnej informacji — w ramach działającej sieci ośrodków informacji technicznej i ekonomicznej — w zakresie patentów zgłaszanych w kraju i za granicą, dotyczących programu działalności technicznej i produkcyjnej resortu w celu wykorzystania ich w planowaniu, w realizacji zadań postępu technicznego oraz w realizacji produkcji, z uwzględnieniem zadań eksportowych resortu;
- 12) zgłaszanie wniosków dotyczących opatentowania wynalazków krajowych za granicą oraz udzielanie opinii i zgłaszanie ewentualnych zastrzeżeń co do opatentowania wynalazków zagranicznych w kraju.

3. Ministrowie resortów gospodarczych spowodują, aby w porozumieniach branżowych zawieranych przez podległe im jednostki organizacyjne uwzględniane były również sprawy wynalazczości dotyczące wzajemnych zobowiązań w zakresie:

- dokonywania wspólnych dla branży rozszkolenia patentowych niezbędnych przy uruchamianiu produkcji eksportowej, podejmowaniu prac naukowo-badawczych, ocenie stopnia nowości technicznych rozwiązań konstrukcyjnych i projektowych itp.,
- pomocy w realizacji projektów wynalazczych ważnych dla rozwoju produkcji i unowocześnienia techniki w branży; dotyczy to w szczególności wzajemnych zobowiązań w dziedzinie: przekazywania posiadającym najlepsze warunki uczestnikom porozumienia zleceń na dokonywanie badań, prób i realizacji projektów wynalazczych, przygotowania dokumentacji projektowej i konstrukcyjnej, wykonania modeli i prototypów itp.

§ 6. Zadania jednostek organizacyjnych wymienionych w §§ 1—3 oraz 5 w zakresie organizowania rozwoju i popularyzacji wynalazczości wykonywane są przy współpracy z odpowiednimi ogniwami związków zawodowych, stowarzyszeń technicznych i innych zainteresowanych organizacji społecznych.

§ 7. 1. W celu zapewnienia sprawnej organizacji wykonywania zadań w dziedzinie wynalazczości ministrowie, kierownicy zjednoczeń, przedsiębiorstw i jednostek naukowo-badawczych wyznaczają lub utworzą — w ramach służby technicznej w trybie obowiązujących przepisów — niezbędne komórki organizacyjne do spraw wynalazczości.

2. Przy wyznaczeniu lub utworzeniu odpowiedniej komórki organizacyjnej (wydziału, sekcji, zespołu, referatu, stanowiska pracy itp.) należy uwzględniać aktualne i przewidywane rozmiary oraz kierunki pracy w zakresie wynalazczości, wynikające z potrzeb, obowiązków i zadań określonych aktami normatywnymi.

3. W przedsiębiorstwach wielozakładowych i wielowydziałowych (oddziałowych) oraz w przedsiębiorstwach, których poszczególne zakłady (wydziały, oddziały) posiadają swoje siedziby poza siedzibą przedsiębiorstwa, kierownicy przedsiębiorstw wyznaczają spośród personelu technicznego tych zakładów (wydziałów, oddziałów) pracownika (komórkę), do którego zadań należeć będzie udzielanie twórcom pomocy fachowej oraz informacji w sprawach realizacji i zgłaszania projektów wynalazczych.

4. W ministerstwach, zjednoczeniach i większych przedsiębiorstwach produkcyjnych, w szczególności prowadzących samodzielne prace projektowe lub konstrukcyjne albo produkujących wyroby przeznaczone na zagraniczne rynki zbytu, oraz w instytutach naukowo-badawczych, placówkach Polskiej Akademii Nauk, wyższych szkołach, centralnych laboratoriach, biurach konstrukcyjnych i projektowych kierownicy tych jednostek powołują zespoły (lub stanowiska) rzeczników patentowych w trybie przewidzianym ustawą z dnia 21 kwietnia 1966 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. Nr 14, poz. 86) i aktami wykonawczymi do tej ustawy oraz wytycznymi właściwych ministrów.

5. Przy tworzeniu odpowiedniego zespołu lub stanowiska, o których mowa w ust. 4, należy uwzględniać aktualne i przewidywane rozmiary i kierunki prac naukowych, naukowo-badawczych, projektowych lub konstrukcyjnych oraz planów i działalności eksportowej. W podległych jednostkach, w których ze względu na rozmiar tych prac nie jest celowe tworzenie stanowiska rzecznika patentowego, ministerstwa i zjednoczenia zapewnią prowadzenie spraw związanych z ochroną interesów państwowych w zakresie projektów wynalazczych przez rzeczników patentowych jednostek nadrzędnych lub przedsiębiorstw patronackich.

6. W resortach i branżach, w których występuje szczególnie duże nasilenie prac, o których mowa w ust. 5, lub których działalność ma szczególnie duże znaczenie dla gospodarki narodowej, mogą być tworzone branżowe i resortowe ośrodki wynalazczości i ochrony patentowej, pełniące rolę wiodącą w stosunku do wszystkich jednostek organizacyjnych branży lub resortu i działających w nich ogniw organizacyjnych do spraw wynalazczości.

§ 8. 1. Komórki organizacyjne, o których mowa w § 7, wchodzące w skład odpowiednich komórek organizacyjnych do spraw technicznych bądź stanowiące samodzielne ogniwka, powinny być w sprawach wynalazczości podporządkowane zastępcom kierowników danych jednostek organizacyjnych wyznaczonym do spraw technicznych.

2. Za komórki organizacyjne służby technicznej w resorcie nie mającym takiej służby należy uważać — w rozumieniu wytycznych — komórki organizacyjne wykonujące funkcje analogiczne do technicznych, właściwe dla danego resortu, a w razie ich braku — zadania w zakresie wynalazczości powierzać stanowiskom prac służby organizacyjnej.

§ 9. 1. W wypadkach uzasadnionych, np. przy niewielkich rozmiarach jednostki organizacyjnej albo przy niewielkim nasileniu spraw z zakresu wynalazczości itp., czynności określone w §§ 1, 2, 3 i 5 wykonuje komórka organizacyjna albo stanowisko pracy służby technicznej lub — w razie jej braku — służby analogicznej o pokrewnym zakresie działania.

2. Pracownikowi prowadzącemu sprawy wynalazczości mogą też być w uzasadnionych wypadkach powierzone dodatkowo prace wchodzące w zakres służby technicznej jednostki organizacyjnej. Przydzielenie pracownikowi dodatkowych obowiązków nie może jednak powodować ograniczenia zakresu jego prac w dziedzinie wynalazczości.

§ 10. Komórki organizacyjne, o których mowa w § 7, wykonują zadania określone w §§ 1, 2, 3 i 5 we wzajemnej współpracy z pozostałymi właściwymi w danej sprawie komórkami organizacyjnymi jednostki; dotyczy to w szczególności komórek organizacyjnych, do których obowiązków należy prowadzenie informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej, prowadzenie prac naukowych, naukowo-badawczych, projektowych, konstrukcyjnych i technologicznych, planowanie postępu technicznego, opracowywanie planów produkcyjnych, eksportowych i finansowych, a także komórek prowadzących sprawy finansowo-księgowe oraz działalność wiodącą i kontrolną w stosunku do podległych jednostek organizacyjnych w zakresie planowania i realizacji zadań postępu technicznego.